

Česká republika

Česká školní inspekce

Jihomoravský inspektorát - oblastní pracoviště Brno

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Základní škola Šlapanice, okres Brno-venkov

Masarykovo náměstí 1594/16, 664 51 Šlapanice

Identifikátor školy: 600 110 516

Termín konání orientační inspekce: 1. - 4. duben 2003

Čj.:	125 40/2003-11085
Signatura:	ol2cw108

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní škola Šlapanice (dále jen ZŠ) je plně organizovanou školou. Poskytuje základní vzdělání 752 žákům v 15 třídách 1. stupně a 16 třídách 2. stupně ZŠ, kteří kromě města Šlapanice dojíždějí z dalších šesti okolních obcí (Blažovice, Jiřkovice, Kobylnice, Podolí, Ponětovice a Práce). Kapacita ZŠ je 800 žáků. Součástí školy je školní družina se 3 odděleními a kapacitou 75 žáků.

ZŠ realizuje vzdělávací program Základní škola č. j. 16 847/96-2, z toho ve třídách VI.A a IX.A se vyučuje podle vzdělávacího programu Základní škola s rozšířenou výukou tělesné výchovy č. j. 29 738/96-22-50. Ředitel školy má zpracovanou koncepci k dobudování a využití sportovních ploch a zařízení na ZŠ a koncepci školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání s pracovním názvem *Tvořivá škola*. ZŠ je v rámci tohoto programu zařazena do podpůrného souboru škol při ověřování tvorby školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání.

Od 1. ledna 2003 je škola příspěvkovou organizací s právní subjektivitou. Jejím zřizovatelem je Město Šlapanice se sídlem na adrese Masarykovo náměstí 7, 664 51 Šlapanice.

PŘEDMĚT INSPEKČNÍ A KONTROLNÍ ČINNOSTI

Předmětem inspekční činnosti bylo zjištění a zhodnocení:

- personálních podmínek vzdělávání a výchovy vzhledem ke schváleným učebním dokumentům a hospitovaným předmětům,
- materiálně technických podmínek vzdělávání a výchovy vzhledem ke schváleným učebním dokumentům,
- průběhu a výsledků vzdělávání a výchovy v předmětech český jazyk, matematika a prvouka,
- personálních a materiálních podmínek a průběhu výchovně-vzdělávací práce ve školní družině.

HODNOCENÍ PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY VZHEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Pedagogický sbor ZŠ je stabilizovaný a tvoří jej celkem 48 učitelů. Promyšlené dlouhodobé záměry školy v oblasti personální se pozitivně promítají do oblasti vzdělávání a výchovy.

Byly hodnoceny personální podmínky vzdělávání a výchovy vzhledem k učebním dokumentům učitelů 1. stupně ZŠ, u kterých byly provedeny hospitace a učitelů 2. stupně ZŠ v rámci sledovaných společenskovedních a přírodovědných předmětů. Převážná většina z nich splňuje podmínky odborné a pedagogické způsobilosti. Jen šest učitelů tyto podmínky nespĺňuje a další tři vyučující na 2. stupni ZŠ mají pedagogickou způsobilost pro výuku na vyšším stupni škol. Vzdělání a odborné zkušenosti učitelů jsou ve výuce vhodně využívány. Skladba úvazků a úkoly jsou pedagogům přidělovány promyšleně a plánovaně s přihlédnutím k jejich odbornosti, individuálním schopnostem a zájmům. Vzdělání a odborné zkušenosti učitelů jsou ve výchovně-vzdělávacím procesu školy efektivně využívány.

Další vzdělávání pedagogických pracovníků vedení školy aktivně podporuje. Probíhá podle zájmu jednotlivců se zřetelem k realizovanému vzdělávacímu programu, k možnostem a potřebám školy. Prioritami v letošním roce zůstává oblast cizích jazyků, rámcový vzdělávací

program „Tvořivá škola“, informační gramotnost a různé metodické kurzy. Učitelé si je většinou vybírají z široké nabídky Pedagogického centra Brno prostřednictvím jejich měsíčníku. Vedení zaměstnanců při naplňování výchovně-vzdělávacích cílů školy věnuje ředitel potřebnou pozornost. Hmotnou stimulaci pracovníků umožňují funkčním způsobem stanovená kritéria pro osobní hodnocení, projednaná se všemi pracovníky školy a zveřejněná ve sborovně. Osobní příplatky jsou diferencovány. K jejich změnám dochází maximálně dvakrát do roka.

Organizační řád je kvalitně zpracovaný dokument, v němž jsou jasně stanoveny kompetence vedoucích pracovníků školy. Jeho součástí jsou další organizační normy, kterými jsou stanovena jasná pravidla chodu školy. Organizační schéma školy má vzhledem k velikosti školy jednoduchou strukturu. Pracovní náplně jsou podrobně zpracované dokumenty, se specifickými povinnostmi pro jednotlivé kategorie pracovníků a přidělené funkce. Pro realizaci vzdělávacího programu školy a jejího provozu jsou vytvořeny optimální podmínky.

Plán práce je zpracován pro jednotlivé měsíce a jsou v něm stanoveny úkoly v oblastech koncepce práce školy, výchovně-vzdělávacího procesu, ekonomiky a materiálního zabezpečení, organizační a administrativní. Při kontrolní činnosti jej ředitel využívá jako funkční pomůcku při kontrolách plnění úkolů ve všech důležitých oblastech chodu školy.

Vnitřní řád školy stanoví základní pravidla provozu, obsahuje všechny oblasti stanovené příslušnou vyhláškou. Kromě povinností žáků stanovuje i jejich práva.

Výuka probíhá podle stabilního rozvrhu hodin, který se svým sestavením snaží respektovat platné školské normy, psychohygienu výchovně-vzdělávacího procesu v souladu s ohledem na možnosti dopravní obslužnosti žáků ze šesti okolních obcí. Při kontrole dodržování délky přestávek bylo zjištěno, že (z důvodu špatného dopravního spojení do místa bydliště žáků a minimalizování časové ztráty po skončeném vyučování a tím i nárůstu únavy žáků při domácí přípravě na vyučování) není zařazena přestávka v minimální délce 20 minut (trvá pouze 15 minut) a přestávka mezi dopoledním a odpoledním vyučováním trvá pouze 30 minut.

V ZŠ jsou ustanoveny předmětové komise předmětů a metodické družení 1. stupně ZŠ. Pracují neformálně, jejich jednání jsou cílená a hlavním smyslem jejich práce je sjednocení požadavků na výuku a vzájemné předávání si zkušeností a nových poznatků z různých vzdělávacích akcí, seminářů a praktické činnosti jednotlivých učitelů. Začínajícím učitelům a učitelům s krátkou dobou pedagogické praxe je věnována péče jak ze strany vedení školy, tak především od kolegů vyučujících též předmět a sdružených v předmětové komisi.

Výchovně vzdělávací problematika a pedagogicko-organizační záležitosti jsou projednávány na jednáních pedagogické rady, schůzkách předmětových komisí, na pravidelných provozních poradách a v případě nutnosti operativně.

Vnitřní informační systém ZŠ je funkční. Pracovníci školy jsou včas a dostatečně informováni o všech důležitých záležitostech a podle důležitosti a časového řešení obvyklými způsoby – na pravidelných jednáních pedagogické rady školy a měsíčních (podle potřeby i častěji) provozních poradách, školním rozhlasem, prostřednictvím nástěnky ve sborovně, školní počítačovou sítí, osobním sdělením aj. Informovanost žáků zajišťují nejčastěji třídní učitelé, resp. další vyučující. Rodiče a zákonní zástupci žáků jsou o výsledcích vzdělávání a výchovy svých dětí informováni v dostatečném rozsahu a včas. Škola k tomu využívá rovněž obvyklé způsoby prostřednictvím žakovských knížek a deníčků. O práci a činnosti školy jsou informováni i využitím dalších dostupných možností (*Šlapanický zpravodaj*, městský rozhlas a rozhlasová zařízení v obcích spádové oblasti, místní televizní kanál, tištěné informace pro rodiče i vlastní internetová stránka). ZŠ se otevírá veřejnosti – prezentuje svou činnost a výsledky své práce pořádáním výstavek prací žáků, vystoupeními, pořádáním akademií apod. Na slavnostní ukončení povinné školní docházky žáků 9. ročníku jsou zváni zástupci zřizovatele školy.

Kontrolní činnost je plánována a zahrnuje všechny oblasti provozu školy. Výsledky kontrol jsou zaznamenávány. Kontrolní činnost má zpětnovazební funkci.

Personální podmínky vzdělávání a výchovy jsou celkově velmi dobré.

HODNOCENÍ MATERIÁLNĚ-TECHNICKÝCH PODMÍNEK VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Prostředí a prostory školy jsou vzhledem ke vzdělávací a výchovné činnosti funkční a odpovídají psychohygienickým požadavkům. První stupeň využívá 15 učeben s kmenovými třídami, které jsou standardně vybavené žákovským nábytkem, učitelským stolem, nástěnkami, skříňkami a vestavěnými skříňkami. Některé z nich jsou vybaveny kobercem a molitanovými kostkami, většina je vybavena radiomagnetofony. O přestávkách žáci využívají horolezeckou stěnu, která je umístěna na chodbě. Třídy 1., 2. a 3. ročníku využívají ve výuce tělesné výchovy hernu, která je vybavena sportovním náčiním a nářadím, třídy 4. a 5. ročníku chodí cvičit do tělocvičny. K videoprojekci mohou vyučující využít kinosálu, který má kapacitu 149 osob. První stupeň je po materiální stránce velmi dobře vybaven. Vyučující mají k dispozici z didaktické techniky radiomagnetofony. Pomůcek i učebnic je pro jednotlivé předměty dostatek, postupně jsou pořizovány nové. Kromě 16 učeben s kmenovými třídami 2. stupně se využívá dalších 10 odborných učeben účelně vybavených pro výuku přírodopisu, chemie, fyziky, výtvarné výchovy, informatiky, hudební výchovy a cizích jazyků. Žádaným prostorem je plavecký bazén ZŠ, který využívají kromě žáků k povinnému plaveckému výcviku také děti z mateřských škol a skupiny sportovců. Škola má rovněž vlastní tělocvičnu a zahradu. Víceúčelový kulturní sál v suterénu školy je využíván žáky ke všem společenským a kulturním akcím, ale také veřejností, městským úřadem a žáky základní umělecké školy. Žáci mají k dispozici čítárnu s možností zapůjčení knih. V budově školy je samostatný právní subjekt školní jídelna. Školní hřiště využívá i místní gymnázium. Většina tříd na 1. a 2. stupni je vybavena standardním žákovským nábytkem. Prostředí všech tříd je čisté a udržované. Třídy zdobí nástěnky s aktuální tematikou (jaro, velikonoční svátky), obrazový materiál a žákovské výtvarné práce.

Společné prostory školy (prostorné chodby, šatny, toalety, relaxační kouty, atd.) působily velmi pěkně a podnětně (zeměpisná, matematická, jazyková nástěnka, projekty z oblasti minimálního preventivního programu, „galerie absolventů“, dokumentace z akcí školy a mnoho zdařilých výtvarných prací žáků nižšího i vyššího stupně). Žáci mají o přestávkách možnost relaxace (moderní nábytek na chodbě, stoly na stolní tenis, horolezecká stěna).

Všichni žáci jsou vybaveni základními školními potřebami. Vybavení učebními pomůckami je pro jednotlivé sledované předměty odlišné (např. pomůcky pro výuku fyziky jsou díky sponzorským darům vynikající). Ředitel školy sleduje využívání učebnic a dostupných pomůcek a usměrňuje výběr učebnic tak, aby odpovídaly požadavkům vzdělávacího programu.

Materiálně-technické podmínky umožňují realizaci vzdělávacího programu školy a mají celkově vynikající úroveň.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY VE ŠKOLE

Realizace vzdělávacích programů

ZŠ realizuje schválené vzdělávací programy Základní škola č. j. 16 847/96-2, z toho ve třídách VI.A a IX.A vzdělávací program Základní škola s rozšířenou výukou tělesné výchovy č. j. 29 738/96-22-50 .

Sledovaná výuka probíhala podle platných učebních dokumentů.

Probírané učivo v hospitovaných hodinách v době konání inspekce bylo v souladu s učebními osnovami. Časová dotace hodin jednotlivých sledovaných předmětů odpovídala schválenému učebnímu plánu.

Výuka je v souladu s realizovaným učebním plánem. Učební osnovy jsou plněny.

Povinná dokumentace školy je ve vztahu průběhu a výsledkům vzdělávání řádně vedena, průkazným způsobem dokumentuje průběh a výsledky vzdělávání a výchovy.

Systém kontrolní činnosti je promyšlený a efektivní. Vedení školy sleduje naplňování učebních osnov. Výsledky výchovně-vzdělávací činnosti analyzuje a operativně provádí nápravná opatření. Kontrolou učebních plánů realizovaného vzdělávacího programu školy za čtyřleté období školních roků 1999/2000 až 2002/2003 současného 9. ročníku Česká školní inspekce (dále jen ČŠI) zjistila, že v souhrnu nebyla naplněna minimální časová dotace učebního plánu v případě výuky výtvarné výchovy.

Kontrolní systém naplňování výchovně-vzdělávacích cílů je účinný a vcelku funkční. Má velmi dobrou úroveň.

Průběh a výsledky vzdělávání v předmětech na 1. stupni ZŠ

Chybějící odborná a pedagogická způsobilost několika vyučujících nesnižovala výrazněji kvalitu sledované výuky, pouze v ojedinělých případech byly shledány dílčí nedostatky v oblasti organizace výuky.

Úvodní motivaci nebylo možné pozorovat ve všech hodinách, někteří vyučující ji opomíjeli a zaměnili ji za strohé oznámení náplně hodiny. Průběžnou motivaci však využívali všichni vyučující. Ta prolínala podstatnou část vyučovací hodiny a umožnila učitelům získat zaujetí žáků pro školní práci. Výchozí znalosti žáků byly prověřovány většinou ústní formou. Otázky vyučujících byly kladeny tak, aby se žáci procvičili již v probraném učivu a zároveň pochopili vzájemné vztahy a souvislosti daného učiva. Po splnění úkolů následovala většinou kontrola, oprava a zdůvodnění případných chyb. Žáci tím měli okamžitou zpětnou vazbu o své úspěšnosti. Pokud vyučující využili při prověřování pochopení učiva klasifikace, byla vždy objektivní a zdůvodňovaná. Ve dvou hospitovaných hodinách vyčlenili vyučující prostor žákům k sebehodnocení či vzájemnému hodnocení. Většina vyučujících v závěru hodiny práci žáků neshrnula, celkové hodnocení průběhu hodiny bylo zcela opomenuto.

Všichni učitelé byli na výuku důsledně připraveni. Obsah učiva pro jednotlivé předměty a ročníky měli zpracovány v tematických plánech. Jejich bezprostřední příprava na vyučování byla zodpovědná a promyšlená. Stanovený cíl hodiny se většinou týkal vzdělávací složky, výchovnou složku si vyučující stanovili pouze výjimečně.

Téměř všichni vyučující používali frontálního způsobu výuky. Ten v některých hodinách vhodně doplnili aktivizujícími metodami, jako jsou skupinové práce, práce ve dvojicích, různé soutěže či závody. Výjimkou byla hodina prvouky, kdy žáci pracovali téměř celou hodinu v komunikativním kruhu a část hodiny byla věnována dramatizaci. V době samostatné práce žáků se učitelé věnovali žákům, kteří potřebovali se zadanou činností pomoci. Pouze ve výjimečných případech učitelé věnovali zvláštní pozornost potřebám žáků se specifickými vývojovými poruchami učení (dále jen SVPU). Ve všech hodinách vyučující účelně využili výukový čas. Výklad učiva byl po odborné stránce měla velmi dobrou úroveň.

Třídy jsou vhodně vybaveny vzhledem k činnostem a cílům výchovně-vzdělávacího procesu. Estetická úroveň tříd se v jednotlivých třídách lišila, celkově však byla na velmi dobré úrovni. Relaxační prvky ve výuce byly zařazovány v různé formě a četnosti. Vyučující při ní využívali převážně her, soutěží, zpěvu apod. V některých hodinách byla zařazena v nesprávnou dobu (na začátku či v úplném závěru hodiny).

Ve výuce žáci pracovali se schválenými učebnicemi, pracovními sešity, základními učebními pomůckami (tělesa, mapy, nástěnné tabule, lístečky, kartičky apod.) a ojediněle nakopírovanými pracovními materiály. Názornost ke snazšímu pochopení učiva učitelé volili v různé míře, někteří vyučující nepoužili při výuce žádné pomůcky. Didaktická technika nebyla využita v žádné hodině.

Ve všech navštívených hodinách bylo možné sledovat mezi vyučujícími a žáky velice pěknou komunikaci. Vyučující se snažili o rozvoj komunikativních dovedností, vytvářeli žákům dostatečný prostor pro vyjádření vlastního názoru. V jedné třetině hodin vytvořili vyučující žákům takové podmínky, aby mohli komunikovat mezi sebou (při práci ve dvojicích či skupinové práci). Atmosféra ve výuce byla příjemná a uvolněná, žáci se chovali přirozeně a spontánně.

Program Tvořivá škola byl naplňován ve většině hospitovaných hodin v prvním a druhém ročníku. Při jeho realizaci vyučující využívali dostatečné množství drobných pomůcek podporujících činnostní pojetí výuky, aktivizaci žáků a častým střídáním metod práce. Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy měly ve sledovaných předmětech na prvním stupni ZŠ velmi dobrou úroveň.

Průběh a výsledky vzdělávání v anglickém jazyce na 2. stupni ZŠ

Průběh a výsledky vzdělávání ve sledovaném předmětu byly v hospitovaných hodinách odlišné. Některé byly negativně ovlivněny chybějící způsobilostí, v jiných hodinách tato skutečnost neměla na kvalitu výuky negativní vliv a hodiny měly až vynikající úroveň.

Plánování a příprava respektovaly schválené učební dokumenty. Dotace hodin odpovídaly učebnímu plánu, učební osnovy byly plněny. Příprava učitelek na výuku byla pečlivá, ojediněle méně promyšlená a nepřiměřená věku a možnostem žáků.

Vyučování probíhalo v jazykových učebnách, jen v jednom případě v kmenové třídě. Vybavení učeben je standardní, nábytek je starší. Materiální podpora výuky byla dostačující. Učitelky využívaly audiotechniku, ucelené řady učebnic a pracovních sešitů, obrázky a kartičky s aktuální slovní zásobou, mapu a další doplňující kopírované materiály z tuzemských či zahraničních zdrojů.

Psychohygienické zásady byly dodržovány. Ve většině hospitovaných hodin probíhalo časté střídání různých činností. Vyučující zvolily tempo výuky přiměřené potřebám žáků a účelně zařadily relaxační chvílky. Třídy byly převážně vhodně osvětlené a větrané.

Hospitované hodiny měly pestrou náplň. Byly střídány různé metody a formy práce tak, aby byli všichni žáci zapojeni do činnosti. Výrazným pozitivem hodin byla pečlivá práce s chybou, disciplinovaný přístup žáků k zadaným úkolům a profesionální projev vyučujících, které vedly hodiny výlučně v jazyce anglickém. Komunikace v těchto hodinách probíhala na velmi dobré jazykové úrovni, převládalo mluvené slovo mezi učitelem a žákem. Atmosféra v hodinách byla vstřícná a přátelská. Vyučující plně respektovaly osobnost žáka, úroveň verbální i neverbální komunikace byla na kvalitní úrovni.

Opakem popsaného průběhu byly hodiny, ve kterých nebyly zařazeny relaxační chvílky a činnost žáků byla po celou dobu výuky jednotvárná. Vstupní motivace chyběla, průběžnou motivací bylo kladné hodnocení a povzbuzování žáků. Konverzace v cizím jazyce neprobíhala

mezi učitelem a žáky, ani mezi žáky vzájemně. Činnost žáků v těchto hodinách končila se zazvoněním, učivo nebylo shrnuto a nebylo využito hodnocení průběhu výuky ani sebehodnocení u žáků. Potřebná práce s chybou chyběla. S vyučujícími spolupracovalo jen malé procento žáků, zbytek třídy byl po celou dobu výuky pasivní. Přes citlivý vztah vyučujících k dětem se objevily projevy nevhodného chování žáků.

Průběh a výsledky výchovy a vzdělávání v jazyce anglickém na 2. stupni ZŠ měly odlišnou úroveň. Vzhledem k převaze velmi dobrých až vynikajících hodin měla výuka jazyka anglického velmi dobrou úroveň.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v předmětech občanská výchova a hudební výchova

Příprava na výuku občanské výchovy byla u všech vyučujících pečlivá. V hudební výchově byla s výjimkou jedné hodiny po stránce obsahové, odborné i metodické méně propracovaná. Výuka občanské výchovy probíhala v kmenových třídách, výuka hudební výchovy v odborné učebně hudební výchovy. Vybavení tříd a odborné učebny bylo na standardní úrovni. Chybějící odborná a pedagogická způsobilost některých vyučujících těchto předmětů se promítla do kvality sledované výuky.

Materiální podpora výuky v hodinách občanské výchovy byla efektivnější než v hodinách hudební výchovy. Učitelé a žáci využívali obrazovou dokumentaci, denní tisk, kopírované materiály, naučné knihy. V hudební výchově byly využívány hudební nástroje (klavír, kytara, triangl, tamburína, ozvučná dřívka), zpěvníky, sešity, audiotechnika. V teoretické části hodin chybělo využití knižních publikací, portrétu skladatele a další možné podnětné materiály. Psychohygienu výuky byla vzhledem k výchovným předmětům dodržována, část hodin byla relaxační po celou dobu výuky.

Metody a formy práce v občanské výchově byly promyšlené. S výjimkou jedné hodiny byla propojena relaxace s procesem učení. Žáci předvedli, že se dobře orientují v dění doma i ve světě. Byli vedeni ke sdělení vlastních názorů, pocitů a řešení samostatných úkolů. Přes převládající frontální styl výuky žáci aktivně spolupracovali s vyučujícími. Častými otázkami byli vybízeni k přemýšlení o dané problematice. Projev žáků byl opravován, žáci byli vedeni k souvislým odpovědím a spisovnému vyjadřování. Přínosem bylo využívání mezipředmětových vztahů, informací z regionu a vlastních životních zkušeností.

Průběh a organizace hodin hudební výchovy byly negativně ovlivněny chybějící způsobilostí vyučující a její krátkodobou praxí na současném typu školy. To se projevilo především v oblasti metodiky výuky. Ve dvou hodinách chyběla logická návaznost na již probrané učivo v nižších ročnících a také provázanost učiva v samotné hodině. Výklad nového učiva postrádal sdělení základních informací. Velmi pozitivní a kvalitní byl pěvecký a instrumentální projev obou vyučujících. Vokální činnost ve všech hodinách výrazně převládala. Zpívalo se jednoduše. Výběr písní byl pestrý a vzhledem k věku i možnostem žáků vhodný. Menší důraz byl věnován rozezpívání, intonační čistotě a dynamice. V jedné hodině byli žáci nenásilně vedeni k rytmickým doprovodům, při kterých využívali vlastní „chrastítka“. Využití nástrojů z Orffovy řady bylo ojedinělé, žáci projevíli o instrumentální doprovod minimální zájem. Zatímco v jedné hodině měl vyučující přirozenou autoritu, v dalších jen malá část žáků plnila učitelčiny pokyny, většina žáků vyrušovala a její pokyny nerespektovala.

V hodinách občanské výchovy vládla pracovní atmosféra. Žáci respektovali stanovená pravidla chování. V hudební výchově měli vyučující i přes zmíněnou nekázeň velmi pěkný a citlivý vztah k dětem. Pozitivní hodnocení však nebylo vždy odpovídající výsledkům v chování, vědomostech a dovednostech žáků.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy byly v občanské výchově velmi dobré, v hudební výchově průměrné.

Průběh a výsledky vzdělávání v předmětu *matematika* na 2. stupni ZŠ

Ve sledované výuce se pozitivně projevovaly odborné a pedagogické zkušenosti převážné většiny učitelek. Chybějící pedagogická způsobilost pro daný stupeň školy jedné z vyučujících se ve sledované výuce negativním způsobem výrazněji neprojevila.

Učitelky využívaly každou možnost danou povahou učiva k podchycení zájmů žáků o výuku matematiky zařazováním úloh z běžného života a s praktickým aspektem. Kromě seznámení žáků s výukovými cíli v úvodu téměř všech hodin žáky vhodně motivovaly rozhovorem o významu a uplatnění aktuálně probíraného učiva v praxi. Výkony žáků učitelky hodnotily v převažující míře pozitivním způsobem, aby posilovali zájem žáků o předmět. Ojedinele zkoušely, výkon žáka klasifikovaly objektivně a známku zdůvodnily. Podpora sebehodnocení byla sledována jen v části výuky.

Sledovaná výuka byla vyučujícími promyšlena a kvalitně připravena i z hlediska materiálního zabezpečení (příprava vlastních názorných učebních pomůcek, pracovních listů, didaktických her apod.). Vyučující mají vypracované tematické plány, které jim slouží jako vhodná pracovní pomůcka.

Použité vyučovací metody a formy práce byly v převažující většině hodin pestré. Byly voleny tak, aby aktivizovaly žáky a podchytily jejich zájem o probírané učivo. Sled postupů, informací a tempo výuky odpovídaly jejich věku i jejich schopnostem. Vyučujícími vhodně volené vyučovací metody vedly žáky k rozvoji jak logického myšlení, tak i komunikativních dovedností. Úlohy s praktickým využitím umožňovaly aplikovat učivo i v dalších souvislostech. V několika hodinách využití učebni pomůcky připravené vyučujícími byly pro žáky názorným prostředkem k pochopení učiva a vytvoření představy jeho praktického využití. Se žáky, kteří potřebovali radu a pomoc (zejména žáci s poruchami učení), učitelky individuálně pracovaly. Využívaly k tomu často zařazovanou samostatnou práci. Tímto a dalšími vhodnými způsoby zabezpečovaly účinnou oboustrannou zpětnou vazbu o míře zvládnutí učiva jednotlivými žáky. Vyučovací čas se jim dařilo efektivně využívat. Organizace výuky byla založena na aktivitě žáků. Psychohygienické zásady výuky byly respektovány.

Sledovaná výuka probíhala v běžných učebnách s kmenovými třídami. Ty byly vzhledem k počtům žáků prostorné, světlé, čisté a esteticky upravené. Jen v některých z nich však byly pomůcky podporující výuku matematiky. Učební pomůcky dostupné na škole byly ve výuce používány, některé vyučující efektivně využívaly za účelem vyšší názornosti výuky i vhodné vlastní učební pomůcky.

Průběh a kvalita výchovy a vzdělávání ve sledované výuce matematiky byla celkově velmi dobrá.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v přírodovědných předmětech *fyzika, přírodopis, chemie*

Krátká pedagogická praxe a absence odborné nebo pedagogické způsobilosti několika vyučujících sledovaných předmětů se negativně promítly do kvality výuky v oblasti metodické, kvalita odbornosti nebyla ovlivněna.

Vstupní motivace žáků spočívala v seznámení s programem hodiny a následně pak jejich zapojování do prezentace vlastního referátu, řešení zajímavých úkolů nebo účast žáků na fyzikálních pokusech. Podchytit zájem žáků a zapojit je do aktivní práce v hodinách chemie se dařilo vhodnou motivací a prováděním demonstračních pokusů. Rozvíjet jejich dovednosti

při vzájemném hodnocení i sebehodnocení se úspěšně dařilo v některých hodinách fyziky. Při vyvozování obecných závěrů na základě uskutečněných fyzikálních pokusů žáci dokázali spolupracovat s učitelem. V přírodopisu a chemii se v průběhu hodiny jen ojediněle nedařilo vyučujícím udržet zájem žáků. Hodnocení práce žáků na plnění úkolů při frontálně vedené výuce vyučující zpravidla neprováděli a žáci tak neměli zpětnou vazbu o své úspěšnosti.

V rámci plánování výuky mají učitelé vypracovány tematické plány učiva včetně laboratorních prací. Vyučující byli na výuku připraveni. Učitelé fyziky měli vzdělávací a výchovné cíle promyšlené v návaznosti na jejich praktickou aplikaci. V chemii a přírodopisu kladli důraz na činnosti spojené s mechanickým prohlubováním získaných znalostí a vyvozováním nového učiva na základě mezipředmětových vztahů a praktických zkušeností. Méně pozornosti celkově věnovali promyšlení způsobu hodnocení žáků.

Ve fyzice si žáci rozvíjeli získané znalosti formou skupinové práce a v rámci kooperativního učení i sociální dovednosti. Z jejich prezentace vyplynulo, že většina žáků se v nové látce orientuje a je schopna spolupracovat s celou skupinou a učitelem na vyvozování nových poznatků. V hodinách přírodopisu, chemie a fyziky učitelé buď využili při výkladu nového učiva zpětný projektor nebo kladli důraz na demonstrační pokusy. Obě formy práce podporovaly názornost výuky. V některých hodinách chemie a přírodopisu vyučující zařazovali frontální činnosti žáků zaměřené pouze na poznatkovou oblast vzdělávání.

Interakce byla efektivní zejména v rámci kooperativního učení. Při frontální práci nebyla vždy dána žákům možnost diskutovat, uplatňovat svůj názor a argumentovat. Ojediněle se stávalo, že navozený dialog mezi učitelem a žákem postupně přecházel v monolog učitele a žáci se pak účastnili výuky pasivně. Uvedená skutečnost, zejména v závěru některých hodin, pak negativně ovlivnila psychohygienu vyučování.

Výuka probíhala v odborných učebnách ve velmi pěkném a estetickém prostředí. Vybavení moderním nábytkem a potřebnými rozvody (voda, plyn, elektřina) vytváří vhodné podmínky pro činnostní vyučování. Výzdoba učeben pomůckami, přírodninami a nástěnnými tabulemi byla pro výuku dostatečně motivující. V učebně fyziky není vyřešeno zatemnění, což do určité míry omezuje využití didaktické techniky. Kabinety jednotlivých sledovaných předmětů jsou vybaveny dostatkem pomůcek jak pro demonstrační, tak pro žákovské pokusy.

Při aktivních činnostech ve fyzice se žáci učili organizovat a plánovat práci, vzájemně se respektovat, pracovat s chybou, používat vlastní postupy řešení a doplňkovou literaturu. Ve všech sledovaných předmětech žáci uměli užívat odborné názvy. Pohotově pracovali se svými poznámkami v sešitech, s učebnicemi i učebními texty a materiály, v mnoha případech připravovanými učiteli. Ve všech hodinách vládla příznivá pracovní atmosféra.

Úroveň průběhu a výsledků vzdělávání v hodinách přírodopisu a chemii byla celkově velmi dobrá, ve fyzice vynikající.

Výsledky vzdělávání a výchovy

Jako nástroj pro zjišťování výchovně vzdělávacích výsledků využívá vedení školy zejména vlastní čtvrtletní písemné práce žáků z matematiky, českého jazyka a cizích jazyků, které vyhodnocují metodické orgány a zástupkyně ředitele pro 1. stupeň a 2. stupeň. Žákovské práce jsou analyzovány a jevy, ve kterých děti nejčastěji chybují, vyučující s nimi znovu procvičují.

V případě potřeby poskytují učitelé neprospívajícím žákům doučování, pokud je zájem žáka a snaha spolupracovat. Učitelé jsou v kontaktu s rodiči a výchovnou poradkyní. Prospěch žáků je konzultován a projednáván na pedagogických radách.

Talentovaní žáci se zúčastňují různých mimoškolních soutěží a olympiád. Mají také možnost srovnání svých prací např. z hodin výtvarné výchovy s pracemi Výtvarného a keramického kurzu, který vedou na škole profesionálové.

Výsledky vzdělávání a výchovy se vedení školy zabývá průběžně. Celkově jsou zpracovány za školní rok ve *Výroční zprávě o činnosti školy*.

Kvalita vzdělávání v základní škole byla závislá na vhodnosti užitých vyučovacích metod a schopnosti žáky motivovat a zaujmout je pro aktivní práci v hodinách. Žáci velmi dobře spolupracovali s vyučujícími, v nichž bylo sledováno činnostní pojetí výuky. V takových hodinách měli o probíranou problematiku zjevný zájem. Vyučující připravovali žákům dostatečný prostor pro procvičení učiva a upevnění poznatků. Individuálním přístupem zejména k žákům s poruchami učení a vytvářením příznivé pracovní atmosféry připravovali žákům pozitivní vztah ke školní práci. Jen v malé části sledované výuky a u malého počtu žáků se snaha učitelů míjela s potřebným účinkem (někdy i vlivem méně vhodných vyučovacích metod), což bylo doprovázeno nepozorností, nekázní a nezájmem žáků o výuku.

SOUČÁSTI ŠKOLY

Školní družina

Ve školní družině (dále jen ŠD) byla provedena tematická inspekce zaměřená na personální a materiálně-technické podmínky výchovně-vzdělávací činnosti, na organizaci a průběh výchovně-vzdělávací činnosti, činnost zájmových útvarů ŠD a vedení dokumentace.

Hodnocení personálních podmínek

Ve školním roce 2002/2003 má ŠD tři oddělení, ve kterých je zapsáno 75 žáků. Provoz ŠD se uskutečňuje v ranních i odpoledních hodinách. Vychovatelky ŠD splňují podmínky pedagogické a odborné způsobilosti kromě jedné vychovatelky, která v současné době dokončuje příslušné vzdělání. Práce s žáky měla ve všech odděleních velmi dobrou odbornou úroveň. Vedoucí vychovatelka je ustanovena, zodpovědnost za chod ŠD a kontrolní činnost je v kompetenci zástupkyně školy. Výchovně-vzdělávací činnost je vedením školy průběžně sledována a vyhodnocována.

Organizaci a pravidla chodu ŠD určuje Řád školní družiny, vydaný ředitelem školy. Je obsažný, konkrétní a dává předpoklady pro všestranné zabezpečení provozu ŠD. Rodiče s ním byli seznámeni na první třídní schůzce. Některá ustanovení daná příslušným metodickým pokynem byla doplněna do Řádu školní družiny v průběhu inspekce (pitný režim, postup v případě nevyzvednutí žáka ze ŠD). Informační systém je funkční. ŠD nemá žádné zájmové kroužky, žáci navštěvují dle zájmu kroužky pořádané školou nebo jinými organizacemi. Prezентují se především vlastními výrobky k různým příležitostem.

Personální podmínky v ŠD jsou velmi dobré.

Hodnocení materiálně-technických podmínek

ŠD je umístěna ve vlastních prostorách. Každé oddělení má k dispozici samostatnou hernu s relaxačním koutem (koberec, malé polštářky). Malý je pro všechny docházející děti prostor šaten. Školní družina využívá při svých činnostech kromě herny tělocvičnu, přilehlé chodby, odpočinkový areál, bazén, ojedinele i kinosál v budově školy. Vybavení drobnými hrami,

konstruktivními stavebnicemi, herním i výtvarným materiálem i audiovizuální technikou je velmi dobré. Materiální vybavení je průběžně doplňováno na základě požadavků vychovatelek a finančních možností školy.

Materiálně-technické podmínky jsou velmi dobré.

Realizace činnosti školní družiny

Školní družina navazuje a doplňuje svými činnostmi realizovaný vzdělávací program základní školy.

Dokumentace ŠD je pečlivě vedena, evidence žáků prostřednictvím přihlášek je v pořádku.

Povinná dokumentace vztahující se k činnosti ŠD je prokazatelně vedena.

Organizace a průběh činností ve školní družině

Organizace pobytu žáků v ŠD navazuje na organizaci vyučování a je aktuálně přizpůsobovaná potřebám a zájmům žáků (účast dětí v kroužcích pořádaných školou, společné akce). Výchovně-vzdělávací činnost ŠD je plánována samostatně v rámci ŠD. Činnosti jsou pestré. Odpočinkové, rekreační, zájmové činnosti i pobyt venku jsou pravidelně do výchovně-vzdělávací práce zařazovány. Příprava na vyučování probíhá po dohodě s rodiči převážně prostřednictvím didaktických her, rozvoje dovedností, postřehu a vytrvalosti žáků. Na dobré úrovni je komunikace se žáky.

Odpočinkové činnosti byly zařazovány po obědě, kdy žáci měli možnost využít kobereců, polštářků. Zájmová činnost byla zaměřena na podporu rozvoje tvořivosti žáků, praktických a manipulačních činností, na rozvoj poznávacích schopností, komunikačních dovedností a soustředěnost. Činnosti byly realizovány jako skupinové i individuální. Rekreační činnosti probíhaly venku, na hřišti, v tělocvičně.

Vychovatelky respektovaly osobnost žáků a snažily se o rozvíjení komunikace, tvořivosti a pěkných vzájemných vztahů. Žáci měli možnost výběru činností, do žádných nebyli nuceni, a se zájmem se do nabízených činností zapojovali. Jen výjimečně volili nabídnutý náhradní program.

Organizace činností byla promyšlená, pestrá nabídka podporovala rozvoj zájmů žáků. Stanovený režim dne školní družiny byl dodržován.

Výchovně-vzdělávací činnost školní družiny byla vynikající.

DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

Tematické inspekce

1. Souběžně s orientační inspekcí byla realizována tematická inspekce „Sledování a hodnocení průběhu vzdělávání cizinců na území ČR“. Zjištění z této tematické inspekce, která probíhá i v jiných školách, budou souhrnně zveřejněna ve Zprávě ČŠI o školním roce 2002/2003.
2. Souběžně s orientační inspekcí byla realizována tematická inspekce „Sledování a hodnocení činnosti školních družin“.
3. Souběžně s orientační inspekcí proběhla tematická inspekce „Hodnocení realizace projektu PI – Informační gramotnost v rámci státní informační politiky ve vzdělávání“. Zjištění z této tematické inspekce, která probíhá i v jiných školách, budou souhrnně zveřejněna ve Zprávě ČŠI o školním roce 2002/2003 a na webových stránkách ČŠI.

Institucionální postavení školy

V *Rozhodnutí o zařazení školy do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení* č. j. 33 339/02-21 ze dne 23. 12. 2002 s účinností od 1. 1. 2003 má škola uveden název Základní škola, Šlapanice, okres Brno-venkov. Název školy je v souladu s ustanovením § 2 odst. 3 vyhlášky č. 291/1991 Sb., o základní škole ve znění pozdějších předpisů. Ve *Zřizovací listině* příspěvkové organizace obce č. j.: PŘO 1/02 vydaná Městem Šlapanice a schválená jeho zastupitelstvem dne 30. 9. 2002 je uvedena pod názvem Základní škola, Šlapanice, okres Brno-venkov, příspěvková organizace. Součástí školy souhlasí v obou uvedených dokumentech.

Výchovné poradenství

Ve funkci výchovné poradkyně je vyučující druhého stupně již třináctým rokem. Vysokoškolské studium výchovného poradce neabsolvovala, proto nesplňuje požadavky na příslušné vzdělání. Je vytvořen celoroční plán, který je dostatečně zaměřen převážně na volbu zaměstnání žáků a administrativní činnost. Žákům se SVPU je věnována pozornost pouze po stránce administrativní. Je pečlivě vedena jejich evidence, shromažďují se vyšetření z pedagogicko-psychologické poradny (dále jen PPP). Na žádost vyučujících a po dohodě s rodiči výchovná poradkyně zajišťuje vyšetření v PPP. Z dostupných materiálů bylo zjištěno, že na základě vyšetření psychologa bylo 21 žáků doporučeno k integraci. Ti nemají vytvořen individuální plán s ohledem na jejich postižení. Individuální práce byla v hodinách pozorována jen ojediněle. Dle katalogových listů někteří vyučující nepřihlížejí ke zjištěním a doporučením psychologů a hodnotí žáky se SVPU na vysvědčení nedostatečnou. Obdobná situace je u žáků s poruchou chování, kterým je udělováno výchovné opatření.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. Rozhodnutí o zařazení školy do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení č. j. 33 339/02-21 ze dne 23. 12. 2002 s účinností od 1. 1. 2003
2. Zřizovací listina příspěvkové organizace obce č. j.: PŘO 1/02 vydaná Městem Šlapanice a schválená jeho zastupitelstvem dne 30. 9. 2002
3. Výkaz o Základní škole Šlapanice podle stavu k 30. 9. 2002
4. Evidence žáků ZŠ Šlapanice ve školním roce 2002/2003
5. Koncepce vedení školy k dobudování a využití sportovních ploch a zařízení na ZŠ
6. Koncepce vzdělávacího programu školy „Tvořivá škola“
7. Plán práce ředitele školy 2002/2003
8. Roční plán práce ředitele ZŠ Šlapanice pro školní rok 2002/2003
9. Učební plány ZŠ Šlapanice ve školním roce 2002/2003
10. Třídní knihy všech tříd ZŠ Šlapanice
11. Třídní výkazy všech tříd ZŠ Šlapanice
12. Katalogové listy žáků všech tříd 1. až 9. ročníku ZŠ Šlapanice
13. Záznamy o práci v nepovinných předmětech a zájmových útvarech organizovaných školou ve školním roce 2002/2003
14. Školní řád (vnitřní řád školy) ZŠ Šlapanice
15. Klasifikační řád škol projednaný na jednání pedagogické rady ZŠ dne 23. 6. 1997

16. Organizační řád ZŠ Šlapanice projednaný na jednání pedagogické rady ZŠ dne 17. 3. 2003
17. Provozní řád ZŠ Šlapanice
18. Rozvrh hodin ZŠ Šlapanice ve školním roce 2002/2003
19. Rozvrh zvonění
20. Záznamy z pedagogických rad
21. Záznamy z provozních porad
22. Kniha úrazů
23. Doklady všech hospitovaných pedagogických pracovníků ZŠ Šlapanice o dosaženém nejvyšším vzdělání
24. Výroční zpráva o činnosti Základní školy Šlapanice ve školním roce 2001/2002
25. Rozhodnutí ředitele školy
26. Protokoly o komisionálních zkouškách
27. Kritéria pro hodnocení práce zaměstnanců školy
28. Plán výchovného poradenství
29. Dokumentace žáků se specifickými poruchami učení
30. Záznamy o kontrolní činnosti ředitele školy ve školním roce 2002/2003
31. Plán kontrolní činnosti ve školním roce 2002/2003
32. Záznamy o provedených kontrolách ředitele školy ve školním roce 2002/2003
33. Zápisové listky žáků přihlášených k pravidelné docházce do školní družiny ve školním roce 2002/2003
34. Přehled výchovně vzdělávací práce ve školní družině ve školním roce 2002/2003
35. Docházkový sešit pro školní družinu ve školním roce 2002/2003
36. Řád školní družiny ZŠ Šlapanice

ZÁVĚR

Personální podmínky ZŠ jsou pozitivně ovlivněny vysokým zastoupením vyučujících s požadovanou odbornou a pedagogickou způsobilostí i tím, že se vyučující průběžně vzdělávají. Tato skutečnost se pozitivně odrazila na kvalitě sledovaných hodin. Vedení příkladně zabezpečuje chod celé školy.

Materiální podmínky, zajištění výuky učebnicemi, odbornou literaturou, pomocnými materiály, učebními pomůckami a didaktickou technikou umožňuje realizování vzdělávacího programu a efektivní výuku ve sledovaných předmětech. Vzdělávací program Základní škola 16 847/96-2 se ve sledovaných předmětech naplňuje.

ZŠ se účastní tvorby rámcového vzdělávacího programu „Tvořivá škola“, který byl ve většině hospitovaných hodin v nejnižších ročnících školy naplňován. Kvalita průběhu a výsledků vzdělávání a výchovy ve sledovaných předmětech na prvním i druhém stupni ZŠ je celkově hodnocena jako velmi dobrá. V rámci hodnocení převažují pozitiva, výuka odráží jak velmi dobré personální podmínky tak i dovednosti učitelů s aplikováním aktivních metod a forem práce. Ve většině sledované výuky byli žáci vedeni k aktivnímu osvojování poznatků, vytváření pracovních návyků, sociálních kompetencí, rozvíjení komunikativních dovedností i samostatnosti. Pouze malou část žáků se nedařilo dostatečně aktivizovat a zapojit, o výuku pak ztráceli zájem a poznatky jen pasivně přejímali.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Jaroslav Krška	Mgr. Jaroslav Krška, v. r.
Členové týmu	Mgr. Jan Dusík	Mgr. Jan Dusík, v. r.
	Mgr. Ladislava Hodonská	Mgr. Ladislava Hodonská, v. r.
	Mgr. Eva Šefránková	Mgr. Eva Šefránková, v. r.
	Mgr. Zdeňka Vladíková	Mgr. Zdeňka Vladíková, v. r.

Ve Vyškově dne 12. května 2003

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 23. května 2003

Razítko

Ředitel školy nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu	Podpis
Mgr. Ivan Kalina, ředitel Základní školy Šlapanice	Mgr. Ivan Kalina, v. r.

Dle § 19 odst. 7 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný.
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň.
Průměrný	Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň.
Pouze vyhovující	Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa.
Nevyhovující	Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.

Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně.</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně.</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Krajský úřad Jihomoravského kraje, odbor školství, Žerotínovo nám. 3/5, Brno	19. 6. 2003	64/2003
Městský úřad, Masarykovo náměstí 7, Šlapanice	19. 6. 2003	65/2003

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
-----	-----	Připomínky nebyly podány